

Универзитет уметности у Београду
Факултет ликовних уметности

Париска 16, 110000 Београд

Извештај Комисије за оцену и одбрану докторског уметничког пројекта

“Још од детињства, добро се слажем са многим немуштима” изложба living-art
инсталација кандидата Филипа Стефановића

На наставно уметничком већу Факултета ликовних уметности Универзитета уметности у Београду одржаном 01.11.2024. године донета је одлука да Комисија за оцену и одбрану докторског уметничког пројекта под називом **“Још од детињства, добро се слажем са многим немуштима”** изложба living-art инсталација кандидата Филипа Стефановића ради у следећем саставу:

1. др Јелена Тодоровић, редовни професор, ФЛУ Београд
2. др Биљана Јовић, ванредни професор Шумарског факултета, Универзитета у Београду
3. др ум Адам Пантић редовни професор ФЛУ Београду
4. др Љиљана Тубић, виши научни сарадник, институт „Синиша Станковић“ при Биолошком факултету Универзитета у Београду
5. др ум. Миливој Павловић, ред. професор ФЛУ у Београду (ментор)

Комисија Наставно — уметничком већу Факултета ликовних уметности Универзитета уметности у Београду подноси следећи извештај:

ИЗВЕШТАЈ

БИОГРАФИЈА КАНДИДАТА

Филип Стефановић, из Београда, рођен је 1994. године. Факултет ликовних уметности у Београду уписује 2013. године, одсек графика. Године 2017. завршава основне академске студије у класи редовног професора др Владимира Вељашевића, а 2018. године завршава мастер академске студије. Докторске академске студије уписује 2018. године, у Београду на матичном факултету, на графичком одсеку. Учесник интернационалних и домаћих ликовних колонија, такође организује и води едукације и радионице. Добитник је награде за графику Малог формата на Факултету ликовних уметности у Београду за 2017. годину. Од 2014. године је редовно излагачки активан у Србији и иностранству.

Образовање:

- 2013-2017, Основне академске студије, Графички одсек, Факултет ликовних уметности у Београду, просечна оцена 9,27.
- 2017-2018, Мастер академске студије, Графички одсек, Факултет ликовних уметности у Београду, просечна оцена 10.
- Докторанд на Факултету ликовних уметности у Београду.

Излагачке активности:

Самосталне изложбе:

- 2022. Разговор биљног корења, Градска Галерија, Београд, Србија;
- 2024. God is in the rhytm, Културни де-центар Рефлектор, Ужице, Србија;
- 2024. Још од детињства добро се слажем са многим немуштима-изложба living-art инсталација, Центар за графику и визуелна истраживања, Београд

Групне изложбе

- 2015. Мала графика, галерија Графичког колектива, Београд, Србија;
- 2015. Графика и цртеж, галерија ФЛУ, Београд, Србија;
- 2016. XIV изложба цртежа и скулптура малог формата студената Факултета ликовних уметности у Београду, Дом Омладине, Београд, Србија;
- 2016. XVIII Бијанале студентске графике Србије, Дом културе студентски град, Београд, Србија;
- 2016. Изложба графика студената Факултета ликовних уметности у Београду, Центар за графику и визуелна истраживања, Београд, Србија;
- 2016. ФЕСТУМ, Студентски културни центар, Београд, Србија; 104

2016. Изложба дела израђених на главној сесији 2016., Графичка радионица Софија, Богданци, Македонија;
2016. Handmade artist's book, Галерија У10, Београд, Србија;
2016. Тријанале графичке радионице Софија, Народни музеј, Скопље, Македонија;
2016. Мала графика, галерија Графичког колектива, Београд, Србија;
2016. Х ЕХ–УУ изложба графика, Галерија УЛУС, Београд, Србија;
2017. Графика и цртеж, галерија Академије уметности, Нови Сад, Србија;
2017. Изложба дела графичке радионице Софија, галерија АЛУ, Сарајево, Босна и Херцеговина;
2017. III Тријанале графике, уметнички павиљон Цвијета Зузорић, Београд, Србија;
2017. Изложба награђених радова студената ФЛУ, галерија ФЛУ, Београд, Србија;
2018. Изложба графика студената Факултета ликовних уметности у Београду, Центар за графику и визуелна истраживања, Београд, Србија;
2018. Графика и цртеж, галерија Академије уметности, Нови Сад, Србија;
2018. XIX Бијанале студентске графике Србије, Дом културе студентски град, Београд, Србија;
2018. Мала графика, галерија Графичког колектива, Београд, Србија;
2018. Град и границе, галерија Флу, Београд, Србија;
2019. Мајска изложба, Савремена галерија Пожаревац, Пожаревац, Србија;
2019. Национални бредови Србије, Задужбина браће Крсмановић, Београд, Србија;
2019. 10. ЕХ-УУ конкурс за графику, Културни центар Требиње, Требиње, Босна и Херцеговина;
2019. Тријанале графичке радионице Софија, Народни музеј, Скопље, Македонија;
2021. Графичка ликовна колонија, Центар за културу Смедерево, Смедерево, Србија;
2021. Art Weekend Belgrade, Хотел Београд, Београд, Србија;
2023. Nature and art, Градска Галерија, Београд, Србија;
2023. Погледи 2024, Галерија 73, Београд, Србија;

Анализа докторског уметничког пројекта

Практични део рада Филипа Стефановића је поставка одржана у галерији Центра за графику и визуелна истраживања Академија, на којој је аутор изложио петнаестак ливинг-арт инсталација.

Писани део рада докторског уметничког пројекта “**Још од детињства, добро се слажем са многим немуштима**”, кандидата Филипа Стефановића садржи 109 страна, 13 делова и 77 фотографија.

После Апстракта следи неколико целина: **1. Увод 2. Експликација термина природне уметности / living-art инсталација, 3. Поетско-филозофски и теоретски оквир рада 4. Реализација и технички процес 5. Документаризам живих инсталација 6. Закључак.** Затим следи **7. Галерија 8. Библиографија и 9. вебографија.** На крају је дата **10. Биографија, 11. Изјава о ауторству, 12. Изјава**

о истоветности штампане и електронске верзије докторске дисертације / докторског уметничког пројекта и 13. Изјава о коришћењу.

Критички осврт и остварени резултати

Аутор у **Апстракт**у писаног образложења сажима целокупни докторски уметнички пројекат у главним цртама, образлажући назив **“Још од детињства, добро се слажем са многим немуштима”**. Преузет из једне песме Десанке Максимовић из збирке „Шумска љуљашка“ аутор је у тој сентенци препознао лирску ноту која лепо кореспондира са његовим радом.

У **Уводу**, Филип Стефановић објашњава односе човека, природе и уметности као посредника у овој исконској вези. Наводећи неколико одабраних примера из историје и уметности (далекоисточна уметност зен вртова, те уметници који су бирали мотиве природе и пејзажа или радили директно у природној средини са околним материјалима), истиче да је креирање природе као уметничка пракса постало главно поље истраживања и тиме се интензивно бави последњих шест година. У почетку из хобија, а затим покренут истраживањем естетике и филозофије далеко-источних зен башти, овај заокрет је представљао прекретницу и у ликовном изразу. Мотив природе са традиционалног цртежа и графике којим се до тада бавио, временом се претворио у креирање и стварање природних инсталација.

У другом поглављу под називом **Експликација термина природне уметности / living-art инсталација**, кандидат нас упознаје са суштином ове терминологије:

„Ливинг арт (Living art), односно жива уметност, представља стварање уметничких дела која су жива у буквалном смислу те речи, најчешће објеката и инсталација које се непрекидно до своје смрти мењају и развијају кроз природне процесе. Такође, представља концепт и дискурс где уметничко дело је уједно и динамичан организам на који време јако утиче и један је од круцијалних фактора.“

За Стефановића природа није само инспирација, она је и интегрални, градивни део рада – она је полазиште, мотив, средство ликовног изражавања, али уједно је и циљ.

Ту се помињу и два важна концепта које ће кандидат у потоњим поглављима детаљније разрадити: јапански „ваби-саби“ (Wabi-Sabi) који се састоји из проналажења лепоте у несавршености и дубини природе, прихватања природног циклуса раста, распада и смрти и кинески (Wu-Wei) „неделање“, као један од базичних појмова тао филозофије. У истом поглављу се образлаже уметност зен вртова, импакт који је покрет лендарта оставио као уметнички однос човека и природе. Најзад биљни тераријуми, као својеврсни мини вртови закључују ово поглавље.

Треће и најобимније поглавље **Поетско-филозофски оквир рада** нуди низ одговора: о развојном путу аутора од традиционалне графике до ливинг-арт инсталација, о филозофско - културолошким полазиштима ове дисциплине, о рудименталној вези природе и људске креативности (заправо о природи као инспирацији), најзад о разлици између истока и запада у поимању природе. Посебан акценат је на личној поетској и филозофској основи уметничке продукције у докторском уметничком пројекту, да би се ова изузетно обимна тематика конкретизовала у објашњавању естетике живих инсталација, начинима сагледавања истих, те улози уметника у одржавању дела и способности живог уметничког дела да еволуира кроз метаболичке процесе. Ништа мање значајна, поменута је интеракција између аутора, будућег власника, публике и уметничких институција.

Детаљан опис **Реализације и техничког процеса**, тема је четвртог поглавља:

поштовање методологија стварања која ова дисциплина ликовних уметности захтева уз опис техничког поступка приликом креирања живе инсталације - биљног тераријума, појам хибридно-природног екосистема, са дескрипцијом биолошких процеса унутар њега, улога фотосинтезе и кружење воде у оваквој једној инсталацији овде су посебно образложени. Надаље, с обзиром да се и други материјали користе у оваквим делима као стакло, супстрат, камење, биљке, земља и песак сваком од њих је посвећена посебна пажња и потпоглавље.

У петом поглављу **Документаризам живих инсталација**, аутор даје осврт на улогу посредног медија - фотографије или видео записа у извођењу и архивирању оваквог пројекта.

Најзад у шестом поглављу **ЗАКЉУЧКУ** Филип Стефановић истиче као му је докторски уметнички пројекат био од круцијалног значаја за уметничку праксу и пружио велику истраживачко-уметничку, јасно заокружену и дефинисану целину. Током истраживања, уметничке продукције и писаног дела, успео је да утврди, формализује и дефинише феноменолошки и концептуални аспект којим се бави, своје унутарње стваралачке нагоне за ликовно-визуелним изражавањем и да пружи јасну експликацију уметничке интердисциплинарне праксе, те показује спремност (и зрелост) за синтезу претходно реченог истичући поенту целокупног напора:

..., У духу самог пројекта који у први план истиче природу, лирску нарацију, процесуалност и пролазност, долазим до закључка да и поред јасне дефиниције онога што стварам и начина на који стварам, поетско филозофско теоријских одредница, да је читав пројекат и даље у фази процеса настајања, и даље је жив. Стога, писани рад на ову тему могу у годинама које долазе изнова и изнова да пишем, а да исходи буду у потпуности другачији, притом не добијајући оно претходно написано - свака даља разрада би представљала само надоградњу, јер теоријско практична сазнања и усвајање истих није завршено овим писаним делом. Као што су дела која стварам жива и склона промени, тако и ово текстуално дело има потенцијал да буде „живо“, а да притом остане актуелно. У процесуалности, како инсталација тако и писаног дела, лежи оговор зашто је ова уметничко истраживачка пракса битна.“

Оцена остварених резултата

Кандидат Филип Стефановић је у потпуности остварио циљеве и очекиване резултате истраживања докторског уметничког пројекта. Резултат ових истраживања, представља кохерентно уметничко дело, опус представљен ливинг-арт инсталацијама у галерији Центра за графику и визуелна истраживања под називом „**Још од детињства добро се слажем са многим немуштима - изложба living-art инсталација**“ која даје лични иновативни печат у оквиру домаће ликовне сцене. Овај уметнички рад расветљава комплексну идеју прожимања материје и духа у контексту дуалистичког односа Природе и Човека, утемељено и са јасним аргументима позиционира дисциплину ливинг-арта у оквиру ликовне уметности, а сам процес креације ових мини-вртова као поступак баратања материјалима као ликовним елементима и по постулатима истима као и у било којој дисциплини пластичних уметности.

У поетском смислу, кандидат је у самој поставци показао инвентивност повезивања садржаја, методичност и истрајност у писаном образложењу рада, аналитичност у разнородним областима кроз које ју је тема водила и синтетичност приликом идејног обједињавања и закључивања.

Теоријски део докторског рада показује сву елоквентност и ерудицију кандидата и његову способност да теоријске поставке свога рада јасно објасни али и покаже њихову нераздвојиву повезаност са практичним радом.

Писани део рада веома јасано и прецизно описује методе и приступе решавању постављеног ликовног и концептуалног проблема тако да нам доноси освешћена и дефинисана решења у савременом уметничком поступку.

Закључак комисије:

Комисија закључује да је докторанд Филип Стефановић у практичном делу докторског уметничког пројекта успешно реализованом изложбом достигао висок уметнички квалитет, а текстуалним делом рада исцрпно објаснио методологију свог уметничког поступка.

Такође, извештај провере оригиналности докторских уметничких пројеката и доктората преко платформе iThenticate са процентом поклапања од 8%. Овај степен подударности последица је цитата, личних имена, библиографских података о коришћеној литератури, општих места и података, што је у складу са чланом 9. Правилника.

Све то указује на оригиналност ДУП-а те прописани поступак за припрему одбране се може наставити. У прилогу је извештај **програма iThenticate**.

**ОЦЕНА ИЗВЕШТАЈА
О ПРОВЕРИ ОРИГИНАЛНОСТИ
ДОКТОРСКОГ УМЕТНИЧКОГ ПРОЈЕКТА / ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ**

На основу Правилника о поступку провере оригиналности докторских уметничких пројеката и докторских дисертација које се бране на Универзитету уметности у Београду и налаза у извештају из програма iThenticate којим је извршена провера оригиналности докторске дисертације

“Још од детињства, добро се слажем са многим немуштима, изложба living-art инсталација ”, аутора Филипа Стефановића, констатујем да утврђено подударане текста износи 8 %. Овај степен подударности последица је цитата, личних имена, библиографских података о коришћеној литератури, општих места и података, што је у складу са чланом 9. Правилника.

На основу свега изнетог, а у складу са чланом 8. став 2. Правилника о поступку провере оригиналности докторских уметничких пројеката и докторских дисертација које се бране на Универзитету уметности у Београду, изјављујем да извештај указује на оригиналност докторске дисертације, те се прописани поступак припреме за њену одбрану може наставити.

26. 11. 2024. године

Ментор

Др ум Миливој Павловић
Редовни професор ФЛУ

На основу укупне оцене докторског уметничког пројекта „**Још од детињства добро се слажем са многим немуштима - изложба living-art инсталација**“, кандидата Филипа Стефановића, комисија за оцену и одбрану докторског уметничког пројекта предлаже наставно уметничком већу Факултета ликовних уметности да прихвати извештај, који би затим са предлогом одлуке био достављен сенату Универзитета уметности на даље усвајање, а кандидат се упутио на јавну одбрану пројекта.

У Београду, 28.11. 2024

1. др Биљана Јовић, ванредни професор Шумарског факултета Универзитета у Београду

2. Др Јелена Тодоровић, редовни професор ФЛУ у Београду

3. др Љиљана Тубић, виши научни сарадник, Институт „Синиша Станковић“ при Биолошком факултету у Београду

4. др ум Адам Пантић, редовни професор ФЛУ, Београд

5. др ум. Миливој Павловић, редовни проф. ФЛУ у Београду (ментор)